MUHANDISLIK & IQTISODIYOT

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik, fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

№3

2026 MART

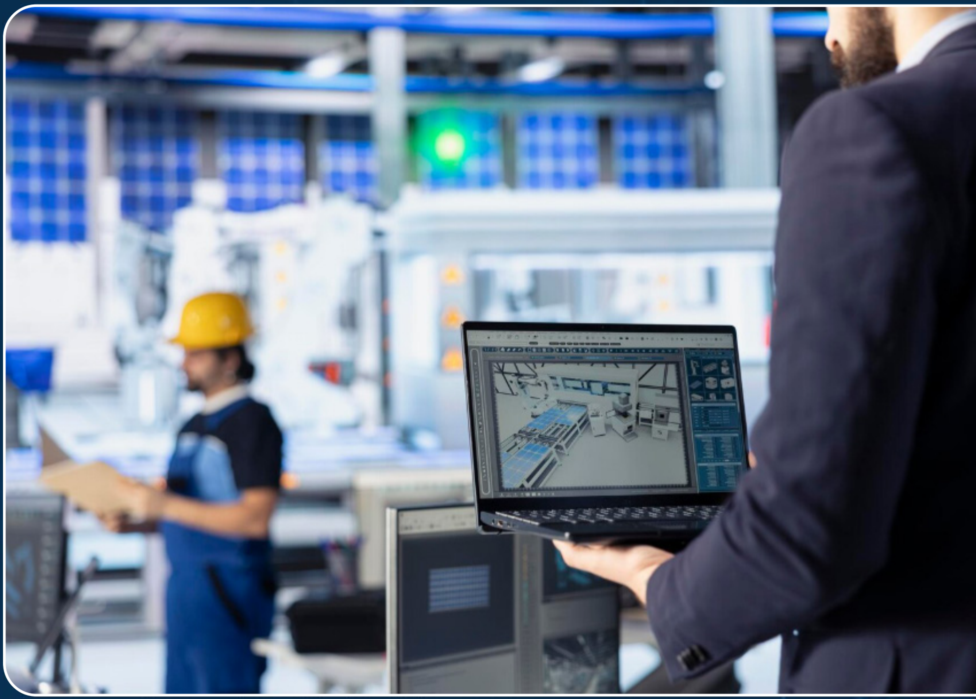

Milliy nashrlar

OAK: https://oak.uz/pages/4802

05.00.00 - Texnika fanlari
08.00.00 - Iqtisodiyot fanlar

Google Scholar, OPEN ACCESS, ULRICHSWEB GLOBAL SERIALS DIRECTORY, Academic Resource Index ResearchBib, ISSN INTERNATIONAL STANDARD SERIAL NUMBER INTERNATIONAL CENTRE, CYBERLENINKA, OpenAIRE, ROAD, INDEX COPERNICUS INTERNATIONAL, BASE, Crossref, НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ БИБЛИОТЕКА eLIBRARY.RU

ISSN: 3060-463X

РЭУ.РФ РОССИЙСКИЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ Г.В. ПЛЕХАНОВА ТАШКЕНТСКИЙ ФИЛИАЛ

TOSHKENT DAVLAT TRANSPORT UNIVERSITETI

TOSHKENT ARXITEKTURA-QURILISH UNIVERSITETI

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik, fan va ta’limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr, 2026-yil, mart.

Bosh muharrir:
Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o‘rinbosari:
Shakarov Zafar G‘afforovich, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay’ati:
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O‘z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor
Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor
Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Bo‘taboyev Mahammadjon To‘ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,
Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Toxirov Jaloliddin Ochil o‘g‘li, texnika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)
Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)
Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)
Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)
Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent
Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)
Sharipov Sardor Begmaxmat o‘g‘li, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)
Sharipov Botirali Roxataliyevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Tursunov Ulug‘bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD
Botirov Bozorbek Musurmon o‘g‘li, Texnika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)
Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)
Jo‘raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.
Yusupov Maxamadamin Abduxamidovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor
Kalonova Moxigul Baxritdinovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor.
Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)
Norboyev Odil Abrayevich, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)
Pardaev Umidjon Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik, fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
05.01.07 – Matematik modellashtirish
05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
05.04.01 – Telekommunikasiya va kompyuter tizimlari, telekommunikasiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 – Makroiqtisodiyot
08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 – Ekonometrika va statistika
08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 – Marketing
08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 – Menejment
08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:
1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

KORXONALARDA ICHKI AUDIT TIZIMINING BOSHQARUV QARORLARI QABUL QILISHDAGI O‘RNI 24
Mexmonaliyev Ulug‘bek Erkinjon o‘g‘li

FISKAL SIYOSAT SAMARADORLIGI VA SOLIQ TUSHUMLARI DINAMIKASI: O‘ZBEKISTON MISOLIDA ILMIY TAHLIL 30
Abduraimova Nigora Abdugapparovna

YASHIRIN IQTISODIYOTNI KELTIRIB CHIQARUVCHI ASOSIY OMILLAR HAMDA IQTISODIYOTGA TA’SIRI 37
Toxtabayev Oybek Odilovich

QISHLOQ XO‘JALIGI OZIQ-OVQAT SANOATI KORXONALARIDA ZAMONAVIY BOSHQARUV 42
Rasulova Muxabbat Teshabayevna, Normurodov Sarvar Norboy o‘g‘li

O‘ZBEKISTON GLOBAL-IQTISODIY RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHDA RAQAMLI IQTISODIYOTNING O‘RNI 48
Kuvatova Oliya Sheraliyevna

QURILISH SANOATIDA KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING IQTISODIY MOHIYATI VA ULARNI KAPITAL BOZORI INSTRUMENTLARI ORQALI MOLIYALASHTIRISH IMKONIYATLARI....54
Igitov Jurabek Kuzibekovich

IQTISODIY ISLOHOTLAR DAVRIDA TIJORAT BANKLARINING INVESTITSIYA FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHNING OMILLARI 61
Yangiboyev F.B.

TIJORAT BANKLARIDA MUAMMOLI KREDITLARNI ERTA ANIQLASH VA BOSHQARISHNING INTEGRATSIYALASHGAN RISK-INDEKS MODELI 68
Kalandarov Abdulla Baxtiyorovich, Rajabov Shoxrux Suvon o‘g‘li

RUX VA QO‘RG‘OSHINNI SELEKTIV AJRATIB OLISHNI KOMBINATSIYALASH TEXNOLOGIYASI VA NAZARIYASI....74
Eshonqulov Uchqun Xudaynazar o‘g‘li, Haqberdiyev Dilshod Qodir o‘g‘li

UY-JOY QURILISHI HAJMINI UZOQ MUDDATLI PROGNOZLASHDA EKONOMETRIK MODELLASHTIRISH USULLARINI TAKOMILLASHTIRISH 81
Qidirniyazov Ajiniyaz Sherniyazovich

O‘ZBEKISTONDA BOG‘DORCHILIKNI RIVOJLANTIRISHDA IQLIM VA TABIIY OFATLAR NATIJASIDA YETKAZILDAN TALOFATLARNI DAVLAT TOMONIDAN KOMPENSATSIYA QILISH MEXANIZMI....85
Sattorov Orifjon Boymurodovich

AHOLI MOLIYAVIY SAVODXONLIGINI OSHIRISH ORQALI YASHIRIN IQTISODIYOTNI QISQARTIRISH MEXANIZMLARI....90
Abdug‘aniyev Uchqun Habibulla o‘g‘li

O‘ZBEKISTON QURILISH SANOATIDA KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING RIVOJLANISH DINAMIKASI VA TENDENSIYALARI 96
Musaeva Aynura Abayxolievna

THEORETICAL AND METHODOLOGICAL FOUNDATIONS OF SOCIAL INFRASTRUCTURE TRANSFORMATION IN THE CONTEMPORARY ENVIRONMENT....104
Normurodov Khusan Eshmakhmatovich

AKSIYADORLIK JAMIYATLARINING INVESTITSION FAOLLIGINI BAHOLASH YO‘LLARI 108
Begamov S.X.

DEBITORLIK QARZLARINING STRATEGIK BOSHQARUV HISOBINI TASHKIL QILISH YO‘NALISHLARI 112
Normatova Gulmira Xayrullaevna

SOLIQLARNI PROGNOZLASH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH AMALIYOTI TAHLILI 118
Ergashov Jamshid Ashurovich

MEHNAT XARAJATLARI HISOBI: NAZARIY ASOSLAR, USULLAR VA BOSHQARUVDAGI AHAMIYATI 126
Tulyaganov Abdumalik Abdiraximovich

KORPORATIV XIZMATLARNING BANK FOYDASIGA TA'SIRI: KOMISSION VA FOIZLI DAROMADLAR TAHLILI 131
Qurbonov Abror Abdullayevich

TIJORAT BANKLARIDA MUAMMOLI KREDITLARNI BOSHQARISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISHNING INSTITUTSIONAL VA TASHKILIY MEXANIZMLARI 136
Djamalov G'ofir Oribjanovich

OCHIQLIK INDEKSI VA KORRUPSIYAGA QARSHI KURASH SAMARADORLIGI: O'ZBEKISTON TAJRIBASINING INSTITUTSIONAL TAHLILI 144
Dilshod Pulatov, Uchqun Abdug'aniyev

DUNYO SUG'URTA KOMPANIYALARINING MOLIYAVIY HOLATI VA NATIJALARI TAHLILI 153
Alimov Baxodir Batirovich

QISHLOQ HUDUDLARIDA XIZMAT KO'RSATISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH IMKONIYATLARI 160
Yuldashova Nilufar Ziyabayevna

QURILISH TASHKILOTLARIDA BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING INNOVATSION USULLARI 164
Muxibova Guli Yarkinovna, Sharifxodjayeva Odina Ulug'bek qizi

AXBOROT-RESURS MARKAZLARINING TA'LIM JARAYONIGA TA'SIRINI BAHOLASH 168
Pirmedova Xayitgul Muxammedovna

IJTIMOIY HIMOYA QAMROVINI KENGAYTIRISH MEXANIZMLARI: XALQARO TAJRIBA VA INSTITUSIONAL YONDASHUVLAR 173
Bafoyev Farrux Jo'raqulovich

KORXONALARDA AI-DRIVEN "DECISION SUPPORT SYSTEMS" (DSS)NI JORIY ETISHNING KONSEPTUAL ASOSLARI 181
Mardanova Ra'no

STRENGTHENING THE FINANCING OF FAMILY-OWNED ENTERPRISES IN UZBEKISTAN THROUGH BANK CREDIT 186
Baymuratova Zina Aqilbekovna, Ibadullaeva Asal Ulugbek qizi

SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA DAVLAT BOSHQARUV TIZIMLARINI RAQAMLASHTIRISH 192
Aytmuratov Qutlımurat Jalgasovich

ATTRACTING INVESTMENTS FROM FINANCIAL MARKETS AND FACTORS INFLUENCING THE INCREASE OF THEIR ATTRACTIVENESS 196
Kholov Sherali Akhrorboyevich

MARKAZIY OSIYODA TRANSCHEGARAVIY SUV RESURSLARINI BOSHQARISH VA ADOLATLI TAQSIMLASHNING NAZARIY-HUQUQIY ASOSLARI 200
Matkarimov Mansur

XALQARO XIZMATLAR SAVDOSIDA TIBBIY TURIZMNING IQTISODIY AHAMIYATI 206
Farxodova Shohnoza Umidbek qizi

BANK XIZMATLARI SIFATINI BAHOLASHNING KO'P OMILLI INDIKATORLARI TIZIMI 213
Ibroximov Ilxomjon Shavkatjon o'g'li

SANOAT KORXONALARINI IQTISODIY FAOLIYATINI OPTIMALLASHTIRISH YO'LLARI 219
Tillayeva Barno Ramizitdinovna

NOTIJORAT TASHKILOTLAR FAOLIYATIDA AUDITORLIK TEKSHIRUVI VA AUDITORLIK HISOBOTLARINING O'ZIGA XOSLIGI 224
Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Ubaydullayev Toxirjon Abdullajanovich

MUNDARIJA • СОДЕРЖАНИЕ • CONTENTS

ЦИФРОВЫЕ ИНСТРУМЕНТЫ РЕИНТЕГРАЦИИ ВОЗВРАЩАЮЩИХСЯ ТРУДОВЫХ МИГРАНТОВ: МЕЖДУНАРОДНАЯ ПРАКТИКА И ВОЗМОЖНОСТИ ДЛЯ КЫРГЫЗСТАНА.............230
Амантурова Дилбара Кыдыкбековна

РОЛЬ ПРОФЕССИОНАЛЬНО-ОРИЕНТИРОВАННОЙ ЛЕКСИКИ В ЯЗЫКОВОЙ ПОДГОТОВКЕ ИНОСТРАННЫХ СТУДЕНТОВ ТЕХНИЧЕСКОГО ПРОФИЛЯ.................................237
Асрарова М.У.

О СКОРИНГОВЫХ МЕТОДАХ ЭКСПРЕСС-АНАЛИЗА ДОХОДНОСТИ АКЦИЙ УЗБЕКСКИХ ЭМИТЕНТОВ...242
Ирмухамедова Муслима Дилшодовна

UY-JOY QURILISHIDA ESKROU MEXANIZMLARINI JORIY ETISH ORQALI INVESTITSION XAVFSIZLIK VA MOLIYAVIY SHAFFOFLIKNI TA’MINLASH 247
Karimov Inomjon Ortikbaevich

YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA KICHIK BIZNESNING RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH MASALALARI 254
Kamoliddinov Ilxomjon Muxammadjonovich, Kobilov Murod Vakkosovich

TIJORAT BANKLARI RAQOBATBARDOSHLIGINING MOLIYAVIY BARQARORLIK KO‘RSATKICHLARIGA TA’SIRINI BAHOLASH..259
Axmedov Toxirjon Xasanjon o‘g‘li

SANOAT KORXONALARI IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA’MINLASHDA ENERGETIKA VA ISHLAB CHIQARISH SALOHIYATINING ROLI...264
Tursunxo‘jayev Sardor Jamoliddin o‘g‘li

TIJORAT BANKLARIDA KOMPLAENS-NAZORAT TIZIMI ORQALI RISKLARNI SAMARALI BOSHQARISH 270
Fayziyev Sherzod Djunaydilloyevich

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ УПРАВЛЕНИЯ БАНКОВСКИМИ РИСКАМИ И СТРАХОВАНИЯ ФИНАНСОВЫХ ОПЕРАЦИЙ В УСЛОВИЯХ РАЗВИТИЯ ДИСТАНЦИОННОГО БАНКИНГА В ХОРЕЗМСКОЙ ОБЛАСТИ...275
Бахтиёров Худайберган Хамдам угли

DOIMIY BO‘LMAGAN KUCH TA’SIRIDA DEFORMATSIYALANUVCHAN STANDART CHIZIQLI QATTIQ MODEL ISHLAB CHIQISH VA SONLI TAHLIL QILISH..................................282
Ahmadov Ilhom Aktam o‘g‘li, Isomova Sabohat Islom qizi

YOUTH ENTREPRENEURSHIP AS A FACTOR OF STRUCTURAL ECONOMIC TRANSFORMATION IN UZBEKISTAN...290
Isakjanova Saboxat Muhamedovna

МОДЕЛИРОВАНИЕ САМОВОЗБУЖДЕНИЕ НЕЯВНОПОЛЮСНОГО СИНХРОННОГО ГЕНЕРАТОРА ПРОДОЛЬНО-ПОПЕРЕЧНОГО ВОЗБУЖДЕНИЯ.......................................298
Пирматов Нурали Бердиёрович, Бекишев Аллаберген Ергашевич, Бердиёров Улугбек Нурали угли, Бердиёров Улмасбек Нурали угли

YURTIMIZDAGI EKOLOGIK SOF YOG‘OCH MATERIALLARIDAN TAYYORLANGAN ORAYOPMA KONSTRUKSIYALARINING CHO‘ZILISHGA QARSHILIGI 305
Yunusaliyev Elmurod Muhammadyaqubovich, Toshpulatov Ilhomjon Baxtiyorovich

AYDAR-ARNASOY KO‘LLAR TIZIMINING SHAKLLANISH BOSQICHLARI VA ZAMONAVIY EKOLOGIK MUAMMOLARI..311
Aminov Hamza Husanovich, Madrimov Rajabboy Masharipovich, Xamdullayeva Aziza Baxtiyor qizi

EXPLAINABLE AI YORDAMIDA SOC UCHUN TUSHUNTIRILADIGAN KIBERXAVF ANIQLASH TIZIMINI ISHLAB CHIQISH..318
N.N. Jo‘rayev, A.Sh. Juraboyev

QUYOSH FOTOELEKTRIK MODULLARINI SUV YORDAMIDA TOZALASH VA SOVITISH USULLARI TAHLILI 324
Ibragimov Umidjon Hikmatullayevich, Qodirov Jobir Ro‘zimamatovich, Izomov Shahzod Niyoz o‘g‘li, To‘ymurodov Quvonchbek Sherzod o‘g‘li

RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING QURILISH SOHASIGA INTEGRATSIYASI: ILG‘OR XALQARO TAJRIBA 332
Fayziyeva Gulnoza Abdurahmonovna

ФАКТОРЫ НАЛОГОВОЙ КУЛЬТУРЫ И ИХ ВЛИЯНИЕ НА СОБИРАЕМОСТЬ НАЛОГОВ: СОЦИОЛОГИЧЕСКИЙ И ЭКОНОМИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ 339
Хакимова Ситора Ильёсжон кизи, Муталова Дилором Махамаджановна

ИННОВАЦИОННЫЕ МЕТОДЫ ЭКСПЕРТНОГО ПРОГНОЗИРОВАНИЯ КОМПЕТЕНЦИЙ В ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКЕ 345
Л.А. Кадырова, Б. Н. Эгамов

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA SUG‘URTA BOZORINING TUZILISHI TAHLILI 350
G‘oziyeva Aziza Abdusalomovna

MINTAQALARDA INNOVATSION FAOLIYATNI MOLIYALASHTIRISH MANBALARINI DIVERSIFIKATSIYA QILISH MASALALARI 358
Xamrayev Quvvat Iskandarovich

KONTEYNERLI TASHUVLARNING JORIY HOLATI, MAVJUD MUAMMOLAR VA RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI 366
Samatov G‘affor Alloqulovich, Xolmatov Bekzod Nurmatovich, Toxirov Maxmudjon Murodjon o‘g‘li, Absattarov Isomiddin Xotam o‘g‘li

KICHIK BIZNES KORXONALARIDA ISHLAB CHIQARISH OMILLARI BO‘YICHA NOMUVOFIQLIKNI ANIQLASH VA BARTARAF ETISH MEXANIZMI 381
Kaypnazarova Gulshad Xojamuratovna

TASHQI SAVDO BALANSINI MUVOZANATLASHTIRISH: NAZARIY VA AMALIY JIHATLAR 386
Rahimov Eshmurod Normurodovich, Misliddinov Ikromjon Kamoliddin o‘g‘li

SIFATLI TIBBIY XIZMAT KO‘RSATISH VA AHOLIGA QAMROVNI TA’MINLASHDA BOSHQARUV QARORLARINING AHAMIYATI 391
Satvoldiyev Ulugbek Kamilovich

SUN’IY INTELLEKT TIZIMLARIDA GIPERPARAMETRLARNI MATEMATIK OPTIMALLASHTIRISH USULLARI 396
Husan Arziqulov Normurod o‘g‘li

ENHANCING THE SERVICE SECTOR AS A MEANS OF CREATING EMPLOYMENT IN TOURISM INFRASTRUCTURE 401
Zarikeev Rasul Polatovich

EXPANDING BANK CREDIT OPPORTUNITIES FOR FAMILY-OWNED ENTERPRISES IN UZBEKISTAN 406
Isakov Janabay Yakipbaevich

BANKS’ BROKERAGE AND ADVISORY SERVICES IN FACILITATING SECURITIES TRANSACTIONS AND IMPROVING MARKET LIQUIDITY 412
Isakov Isobek Janabay uli

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ МЕХАНИЗМОВ ФИНАНСИРОВАНИЯ ВНЕШНЕЙ ТОРГОВЛИ 416
Ибрагимов Мансур Ахметович

ОПТИМИЗАЦИЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ЛОГИСТИЧЕСКИХ ПРОВАЙДЕРОВ В УСЛОВИЯХ ПОСТРОЕНИЯ НОВЫХ ЦЕПЕЙ ПОСТАВОК 421
Маннапова Феруза Фахриддин кызы

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA ISLOM MOLIYASINI HUQUQIY TARTIBGA SOLISH VA INSTITUSIONAL ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI 428
Isroilov Obid Olimjonovich

OZIQ-OVQAT BOZORI KON’YUNKTURASINI BAHOLASHDA KO‘P OMILLI REGRESSIYA MODELINING SAMARADORLIGI 433
Abduraxmonov Adxamjon Sultonboyevich

MUNDARIJA • СОДЕРЖАНИЕ • CONTENTS

MUNDARIJA • СОДЕРЖАНИЕ • CONTENTS

AHOLI TURMUSH TARZINI YAXSHILASHNING ISTIQBOLLARI....438
Djuraeva Didora Sobirjonovna

ZAMONAVIY MOLIYAVIY INFRATUZILMANING INSTITUSIONAL ASOSLARI: TO‘LOV TIZIMLARI NAZARIYASI VA O‘ZBEKISTON AMALIYOTI....441
Toshniyozov Sherali Kamoliddinovich

XIZMAT KO‘RSATISH KORXONALARIDA RAQAMLI MENEJMENT VA SUN’IY INTELLEKT ASOSIDA STRATEGIK BOSHQARUVNI TAKOMILLASHTIRISH....449
Zayavitdinova Nafisa Muxammadovna

CORPORATE GOVERNANCE, FDI, AND URBANIZATION IN THE GREEN ECONOMIC TRANSFORMATION OF UZBEKISTAN....454
Ablaeva Valentina

FEMALE ENTREPRENEURSHIP AND MICRO-ENTERPRISE DEVELOPMENT....460
Dilafruz Kuchkorova

LEGIRLANGAN PO‘LATLARDAN TAYYORLANGAN PROKATLASH JO‘VALARINI CHIDAMLILIGINI OSHIRISH UCHUN TERMIK PUXTALASH TEXNOLOGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH....466
Saydumarov Botir Muradovich, Berdiyev Darob Murotovich, Tashmatov Ravshan Qobilovich

SHAMOL TURBINASINING IKKI TOMONLAMA TA’MINLANADIGAN ASINXRON GENERATORI O‘TKINCHI JARAYONLARINING TAHLILI....471
Bekishev Allabergen Yergashevich, Kurbonov Najmiddin Abduxamidovich, Yunusov Obidxon Abdivait o‘g‘li, Jo‘rayev Doston Majid o‘g‘li

TIJORAT BANKLAR FAOLIYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISHGA TA’SIR QILUVCHI OMILLAR TAHLILI....479
Babaxanova Dildora Rustamovna

RAQOBAT USTUNLIGIGA ERISHISHDA ZAMONAVIY MARKETING TEXNOLOGIYALARINI QO‘LLASH....485
Meliqulov Abduhalil Norinovich

JAMOAT AHAMIYATIGA EGA TASHKILOTLAR TOIFASIGA KIRITISH MEZONLARI, ULARNING MOLIYAVIY HISOBOTLARI VA AUDITIGA QO‘YILADIGAN TALABLAR....490
Shodiyev Murodjon Bakirovich

JAMOAT AHAMIYATIGA EGA TASHKILOTLAR TOIFASIGA KIRITISH MEZONLARI, ULARNING MOLIYAVIY HISOBOTLARI VA AUDITIGA QO‘YILADIGAN TALABLAR

Shodiyev Murodjon Bakirovich
Renessans ta’lim universiteti
Moliya va kredit kafedrasi v.b. dotsenti
E-mail: murodjshodd@gmail.com
ORCID: 0009-0004-3052-8866

Annotatsiya. Mazkur maqolada O‘zbekistonda Jamoat ahamiyatiga ega tashkilotlar toifasini shakllantirish mezonlari, ularning moliyaviy hisobotlariga qo‘yiladigan talablar hamda auditorlik tekshiruvini tashkil etish mexanizmlari ilmiy-nazariy va amaliy jihatdan tahlil qilinadi. Maqolada 2025-yil 27-dekabrda 3736-son bilan davlat ro‘yxatidan o‘tkazilgan nizomning mazmun-mohiyati ochib beriladi. Natijada Jamoat ahamiyatiga ega tashkilotlar instituti milliy moliyaviy hisob tizimini xalqaro standartlarga integratsiyalashuvini ta’minlovchi muhim institutsional mexanizm ekanligi asoslanadi.

Kalit so‘zlar: Jamoat ahamiyatiga ega tashkilot, MHXS, IFRS, auditorlik tekshiruvi, majburiy audit, konsolidatsiyalashgan moliyaviy hisobot, barqarorlik hisobotlari, reyestr, korporativ boshqaruv.

Abstract. This article analyzes the criteria for classifying entities as Public interest entities in the Republic of Uzbekistan, the requirements imposed on their financial reporting, and the mechanisms for organizing audit procedures from both theoretical and practical perspectives. The study reveals the content and essence of the Regulation registered on December 27, 2025, under No. 3736. As a result, it substantiates that the institution of Public interest entities serves as an important institutional mechanism ensuring the integration of the national financial reporting system into international standards.

Keywords: Public interest entity, IFRS, International Financial Reporting Standards, audit, statutory audit, consolidated financial statements, sustainability reporting, register, corporate governance.

Аннотация. В данной статье анализируются критерии отнесения организаций к категории организаций Общественной значимости в Республике Узбекистан, требования к их финансовой отчетности, а также механизмы организации аудиторской проверки с научно-теоретической и практической точек зрения. В исследовании раскрывается содержание и сущность Положения, зарегистрированного 27 декабря 2025 года под № 3736. В результате обосновывается, что институт организаций Общественной значимости является важным институциональным механизмом, обеспечивающим интеграцию национальной системы финансовой отчетности в международные стандарты.

Ключевые слова: Организация Общественной значимости, МСФО, IFRS, аудиторская проверка, обязательный аудит, консолидированная финансовая отчетность, отчетность в области устойчивого развития, реестр, корпоративное управление.

KIRISH

Global iqtisodiyot sharoitida moliyaviy axborotning shaffofligi va ishonchliligi investitsion jozibadorlikning asosiy omiliga aylanmoqda. Shu nuqtai nazardan, jamoat manfaatlariga bevosita ta’sir ko‘rsatuvchi yirik xo‘jalik yurituvchi subyektlar faoliyatini alohida tartibga solish zarurati yuzaga keladi.

O‘zbekistonda ushbu masala O‘zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi hamda O‘zbekiston Respublikasi Markaziy banki tomonidan qabul qilingan 2025-yil 27-dekabrda 3736-sonli qaror bilan nizom

ishlab chiqilib huquqiy jihatdan mustahkamlandi. Mazkur hujjat Jamoat ahamiyatiga ega tashkilotlar toifasiga kiritish mezonlari, ularning moliyaviy hisobotlari va auditiga qo‘yiladigan talablarni belgilaydi.

MAVZUGA OIF ADABIYOTLAR SHARHI

“Jamoat ahamiyatiga ega tashkilotlar toifasiga kiritish mezonlari, ularning moliyaviy hisobotlari va auditiga qo‘yiladigan talablar hamda Jamoat ahamiyatiga ega tashkilotlar Reyestrini shakllantirish va yuritish tartibi to‘g‘risidagi nizomni tasdiqlash haqida”gi (№3736 27.12.2025) Qarorga asosan jamoat ahamiyatiga ega tashkilotlar degan toifa 1-yanvar 2026-yiladan boshlab shakllantildi.

Xalqaro amaliyotda jamoat manfaatlariga daxldor tashkilotlar “Public Interest Entities (PIE)” tushunchasi bilan ifodalanadi. Ularning moliyaviy hisobotlari yuqori sifat mezonlariga javob berishi lozim.

MHXSlar moliyaviy axborotni taqqoslanadigan va shaffof shaklda taqdim etishni nazarda tutadi.

Audit jarayonlari esa International Federation of Accountants tomonidan ishlab chiqilgan International Standards on Auditing asosida amalga oshiriladi.

Shuningdek, O‘zbekistonda auditorlik faoliyati Auditorlik faoliyati to‘g‘risida Qonun bilan tartibga solinadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotda quyidagi ilmiy metodlardan foydalanildi:

- tizimli va institutsional yondashuv;
- qiyosiy-huquqiy tahlil;
- analiz va sintez;
- induktiv-deduktiv metod;
- iqtisodiy mantiqiy umumlashtirish.

Tahlil va natijalar

Amaldagi Nizomga muvofiq, Jamoat ahamiyatiga ega tashkilotlar toifasi iqtisodiyotda tizimli ahamiyatga ega, keng doiradagi manfaatdor tomonlar manfaatlariga bevosita ta’sir ko‘rsatuvchi xo‘jalik yurituvchi subyektlarni aniqlashga qaratilgan. Mazkur mezonlar uchta asosiy yo‘nalishda shakllantirilgan bo‘lib, ular faoliyat turi, davlat ishtiroki va moliyaviy-iqtisodiy ko‘rsatkichlarga asoslanadi (1-rasm).

1-rasm. Jamoat ahamiyatiga ega tashkilotlar toifasiga kiritish mezonlari.

Birinchidan, faoliyat turi bo‘yicha mezonlar kapital bozori va moliya tizimida muhim o‘rin tutuvchi subyektlarni qamrab oladi. Xususan, qimmatli qog‘ozlari fond birjasining listingiga kiritilgan kompaniyalar, tijorat

banklari va boshqa moliyaviy institutlar, investitsiya fondlari hamda birjalar Jamoat ahamiyatiga ega tashkilotlar sifatida e'tirof etiladi. Ushbu subyektlar aholi jamg'armalari, investorlar mablag'lari va moliyaviy barqarorlik bilan chambarchas bog'liq bo'lganligi sababli ularning moliyaviy hisobotlari yuqori darajadagi ishonchlilik va shaffoflik talablariga javob berishi lozim.

Ikkinchidan, davlat ishtiroki mezoni asosida ustav kapitalida davlat ulushi 50 foiz va undan ortiq bo'lgan hamda moliyaviy ko'rsatkichlari yuqori bo'lgan korxonalar Jamoat ahamiyatiga ega tashkilotlar toifasiga kiritiladi. Bu yondashuv davlat aktivlarini boshqarish samaradorligini oshirish, budjet mablag'lari va milliy boylikdan foydalanish ustidan jamoatchilik nazoratini kuchaytirishga xizmat qiladi.

Uchinchidan, moliyaviy va iqtisodiy ko'rsatkichlar mezoni ketma-ket ikki yil davomida ma'lum chegaralardan oshgan subyektlarga nisbatan qo'llaniladi. Bunda aktivlarning balans qiymati bazaviy hisoblash miqdorining bir million baravaridan kam bo'lmasligi, yillik tushum shuncha miqdordan kam bo'lmasligi hamda xodimlar soni kamida 500 nafardan iborat bo'lishi talab etiladi. Mazkur mezonlar yirik va iqtisodiyotda muhim rol o'ynaydigan subyektlarni aniqlash imkonini beradi. Shunday qilib, Jamoat ahamiyatiga ega tashkilotlar instituti iqtisodiy tizimda "tizimli ahamiyatga ega subyektlar"ni huquqiy jihatdan ajratib ko'rsatadi.

Moliyaviy hisobotlarga qo'yiladigan talablar

Jamoat ahamiyatiga ega tashkilotlar reyestrga kiritilgan yildan keyingi yilning 1-yanvaridan boshlab moliyaviy hisobotning xalqaro standartlari (MHXS) asosida buxgalteriya hisobini yuritishi shart. Bu talab milliy hisob tizimini xalqaro amaliyotga uyg'unlashtirishga qaratilgan.

Jamoat ahamiyatiga ega tashkilotlar quyidagi turdagi hisobotlarni tuzadi va e'lon qiladi:

- individual moliyaviy hisobot;
- sho'ba korxonalarga ega bo'lgan hollarda konsolidatsiyalashgan moliyaviy hisobot;
- auditorlik xulosasi bilan tasdiqlangan moliyaviy hisobot;
- 2027-yildan boshlab barqarorlik (sustainability) hisobotlari.

Moliyaviy hisobotlar hisobot yilidan keyingi yilning 15-iyunidan kechiktirmay e'lon qilinishi belgilangan. Bu muddat investorlarga va boshqa manfaatdor tomonlarga o'z vaqtida va dolzarb axborot olish imkonini beradi. Shuningdek, barqarorlik hisobotlarining joriy etilishi ESG (Environmental, Social, Governance) tamoyillarining milliy tizimga integratsiyalashuvini anglatadi.

Auditorlik tekshiruviga qo'yiladigan talablar

Jamoat ahamiyatiga ega tashkilotlarning moliyaviy hisobotlari majburiy auditorlik tekshiruvidan o'tkaziladi. Auditorlik tekshiruvi faqat auditorlik tashkilotlari Reyestriga kiritilgan, tegishli malaka va litsenziyaga ega subyektlar tomonidan amalga oshiriladi. Audit jarayoni Xalqaro audit standartlari (ISA) talablariga muvofiq o'tkazilishi hamda auditor mustaqilligi tamoyiliga qat'iy rioya etilishi lozim.

Banklar va moliyaviy institutlar uchun alohida maxsus talablar mavjud bo'lib, bu moliya tizimining barqarorligi va xatarlarni boshqarish nuqtai nazaridan muhim ahamiyat kasb etadi. Auditorlik xulosasi moliyaviy hisobot bilan birga e'lon qilinadi, bu esa axborotning ishonchliligini oshiradi. Jamoat ahamiyatiga ega tashkilotlar institutining joriy etilishi bir qator ijobiy iqtisodiy natijalarni ta'minlaydi. Avvalo, korporativ shaffoflik darajasi oshadi, chunki yirik subyektlar xalqaro standartlar asosida hisobot taqdim etishga majbur bo'ladi. Ikkinchidan, moliyaviy intizom kuchayadi va ichki nazorat tizimlari takomillashadi. Uchinchidan, investorlar va kreditorlarda ishonch ortadi, bu esa kapital bozorining rivojlanishiga xizmat qiladi. Bundan tashqari, barqarorlik hisobotlarining joriy etilishi ekologik va ijtimoiy mas'uliyat tamoyillarini mustahkamlaydi. Natijada milliy iqtisodiyot global moliyaviy tizimga yanada chuqurroq integratsiyalashadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Xulosa qilib aytganda Jamoat ahamiyatiga ega tashkilotlar instituti O'zbekistonda moliyaviy hisob va audit tizimini xalqaro talablarga moslashtirishda muhim institutsional bosqichdir. "Jamoat ahamiyatiga ega tashkilotlar toifasiga kiritish mezonlari, ularning moliyaviy hisobotlari va auditiga qo'yiladigan talablar hamda Jamoat ahamiyatiga ega tashkilotlar Reyestrini shakllantirish va yuritish tartibi to'g'risidagi nizom" yirik va strategik subyektlar faoliyatida shaffoflik, hisobdorlik va ishonchlilikni ta'minlashga xizmat qiladi.

Takliflar

1. MHXSga o'tish jarayonida amaliy metodik qo'llanmalar ishlab chiqish va sektorlar kesimida tavsiyalar tayyorlash.
2. Xalqaro buxgalter sertifikatiga ega mutaxassislar sonini oshirish hamda malaka oshirish dasturlarini kengaytirish.
3. Auditorlik tashkilotlarining kasbiy salohiyatini kuchaytirish va sifat nazoratini takomillashtirish.
4. Jamoat ahamiyatiga ega tashkilotlar Reyestrini ochiq, interaktiv va tahliliy imkoniyatlarga ega axborot platformasiga aylantirish.

5. Barqarorlik hisobotini tayyorlash bo‘yicha milliy metodologiyani ishlab chiqish va amaliy qo‘llanmalar yaratish.

Shunday qilib, Jamoat ahamiyatiga ega tashkilotlar instituti milliy moliyaviy tizimni modernizatsiya qilish, korporativ boshqaruvni takomillashtirish va xalqaro moliyaviy makonga integratsiyalashuvni jadallashtirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati

1. “Jamoat ahamiyatiga ega tashkilotlar toifasiga kiritish mezonlari, ularning moliyaviy hisobotlari va auditiga qo‘yiladigan talablar hamda Jamoat ahamiyatiga ega tashkilotlar reyestrini shakllantirish va yuritish tartibi to‘g‘risidagi nizomni tasdiqlash haqida” O‘zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi O‘zbekiston Respublikasi Markaziy banki boshqaruvining qarori 27.12.2025-yildagi 3736-son.
2. “Buxgalteriya hisobi to‘g‘risida”gi O‘zbekiston Respublikasining Qonuni, 13.04.2016-yildagi O‘RQ-404-son.
3. Moliyaviy hisob tizimini xalqaro talab va standartlarga muvofiq takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining qarori, 15.09.2025-yildagi PQ-282-son.
4. Moliyaviy hisobotlarni taqdim etish muddatlari hamda ularning tarkibi va mazmuni to‘g‘risidagi nizomni tasdiqlash haqida O‘zbekiston Respublikasi iqtisodiyot va moliya vazirining buyrug‘i, 04.11.2024-yildagi 3567-son.
5. IAS 16 - Property, Plant and Equipment.
6. Abdusalomova N.B, Temirov F.T. Moliyaviy hisob. O‘quv qo‘llanma. -Toshkent.: Iqtisodiyot, 2021.
7. www.gov.uz–O‘zbekiston Respublikasi xukumat portali.
8. www.imv.uz–O‘zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va Moliya vazirligi sayti.
9. https://lex.uz–Huquqiy axborot milliy bazasi O‘zbekiston Respublikasining qonunlar, qarorlar, farmonlar, normativ-huquqiy hujjatlarining rasmiy to‘plami.

muhandislik
& iqtisodiyot
ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta’limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Abdurahmon Qurbonov

2026. № 3

© Materiallar ko‘chirib bosilganda “Muhandislik va iqtisodiyot” jurnali manba sifatida ko‘rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma’sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

“Muhandislik va iqtisodiyot” jurnali 26.06.2023-yildan O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №S–5669245 reyestr raqami tartibi bo‘yicha ro‘yxatdan o‘tkazilgan.
Litsenziya raqami: №095310.

Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod tumani 15-mavze 19-uy

+998 93 718 40 07 https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal t.me/yait_2100